

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2024. gada 9. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Savienības tiesību principi – LES 4. panta 3. punkts – Lojālas sadarbības princips – Procesuālā autonomija – Līdzvērtības un efektivitātes principi – Valsts tiesību atbilstīgas interpretācijas princips – Valsts tiesību akti, kuros ir paredzēts ārkārtas pārsūdzības līdzeklis, kas ļauj atjaunot civilprocesu, kurš pabeigts ar galīgu spriedumu – Pamati – Vēlāk pieņemts Konstitucionālās tiesas nolēmums, ar kuru valsts tiesību norma, uz kuru pamatojoties šis spriedums ir pasludināts, ir atzīta par nesaderīgu ar Konstitūciju – Iespējas veikt procesuālas darbības liegšana tiesību pārkāpuma dēļ – Šī tiesību aizsardzības līdzekļa plaša piemērošana – Apgalvotais Savienības tiesību pārkāpums, kas izriet no vēlāka Tiesas sprieduma par šo tiesību interpretāciju atbilstoši LESD 267. pantam – Direktīva 93/13/EEK – Negodīgi noteikumi patērētāju līgumos – Aizmugurisks spriedums – Līguma noteikumu negodīguma vērtējuma neveikšana pēc savas ierosmes

Lietā C-582/21

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Okręgowy Warszawa-Praga* (Varšavas-Prāgas apgabaltiesa, Polija) iesniegusi ar 2021. gada 31. augusta lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2021. gada 17. septembrī, tiesvedībā

FY

pret

Profi Credit Polska S.A. w Bielsku Białej,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], palātu priekšsēdētāji A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], A. Prehala [*A. Prechal*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], F. Biltšens [*F. Biltgen*], N. Pissarra [*N. Piçarra*] un O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*] (referente), tiesneši S. Rodins [*S. Rodin*], P. Dž. Švirebs [*P. G. Xuereb*], I. Ziemeļe, J. Pasers [*J. Passer*], un D. Gracijs [*D. Gratsias*],

ģenerālvokāts: N. Emiliu [*N. Emiliou*],

sekretāre M. Sekežiņska [*M. Siekierzyńska*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2023. gada 24. janvāra tiesas sēdi,

* Tiesvedības valoda – poļu.

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna* un *S. Żyrek*, pārstāvji,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *N. Ruiz García*, *A. Szmytkowska* un *P. Van Nuffel*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2023. gada 14. septembra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LES 4. panta 3. punktu un 19. panta 1. punktu, kā arī līdzvērtības principu un valsts tiesību atbilstīgas interpretācijas principu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp FY un *Profi Credit Polska S.A. w Bielsku Białej* (turpmāk tekstā – “*Profi Credit Polska*”) par summām, kas FY ir jāmaksā, izpildot patēriņa kredīta līgumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.) divdesmit ceturtajā apsvērumā ir teikts:

“tā kā dalībvalstu tiesām un administratīvām iestādēm jābūt to rīcībā adekvātiem un efektīviem līdzekļiem, lai novērstu tālāku negodīgu noteikumu piemērošanu patērētāju līgumos”.
- 4 Šīs direktīvas 3. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.”
- 5 Minētās direktīvas 6. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums ar tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”
- 6 Šīs pašas direktīvas 7. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.”

Polijas tiesības

Polijas Konstitūcija

- 7 *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej* (Polijas Republikas Konstitūcija, turpmāk tekstā – “Polijas Konstitūcija”) 188. panta 1. punktā ir paredzēts, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa, Polija) lemj tostarp par likumu atbilstību Konstitūcijai.
- 8 Polijas Konstitūcijas 190. panta 1.–4. punktā ir noteikts:
- “1. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] nolēmumi ir saistoši *erga omnes* un ir galīgi.
2. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] nolēmumi 188. pantā uzskaitītajos jautājumos nekavējoties tiek paziņoti oficiālajai iestādei, kura normatīvo aktu ir izsludinājusi. Ja tiesību akts nav izsludināts, lēmumu paziņo *Polijas Republikas Oficiālajā Vēstnesī* “*Monitor Polski*”.
3. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] nolēmums stājas spēkā tā publicēšanas dienā, tomēr *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] var noteikt citu normatīvā akta saistošā spēka zaudēšanas datumu. [..]
4. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālās tiesas)] nolēmums, ar kuru par neatbilstošu Konstitūcijai, starptautiskam līgumam vai likumam tiek atzīts normatīvs akts, uz kuru pamatojoties ir pasludināts galīgs tiesas nolēmums, galīgs administratīvs lēmums vai lēmums saistībā ar citu lietu, ir par pamatu tiesvedības atsākšanai, lēmuma atcelšanai vai cita risinājuma pieņemšanai saskaņā ar principiem un veidu, kāds ir noteikts attiecīgajai tiesvedībai piemērojamos noteikumos.”

Civilprocesa kodekss

- 9 1964. gada 17. novembra *ustawa – Kodeks postępowania cywilnego* (Civilprocesa kodekss; 1964. gada *Dz. U.*, Nr. 43, 296. pozīcija), redakcijā, kas piemērojama pamatlīdētā (turpmāk tekstā – “Civilprocesa kodekss”), 399. panta 1. punktā ir paredzēts:
- “Šajā iedaļā paredzētajos gadījumos var lūgt atjaunot tiesvedību, kas pabeigta ar galīgu spriedumu.”
- 10 Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 401. panta 2. punktu tiesvedības atjaunošanu spēkā neesamības dēļ var lūgt, “ja [..] lietas dalībniekam iespēja veikt procesuālas darbības bija liegta tiesību pārkāpuma dēļ; tomēr tiesvedības atjaunošanu nevar lūgt, ja iespēja veikt procesuālas darbības ir beigusies, pirms spriedums ir stājies likumīgā spēkā, vai ja atsauce uz pārstāvības neesamību ir izvirzīta iebildē, vai ja lietas dalībnieks ir apstiprinājis pabeigtos tiesvedības [iepriekšējos] posmus”.
- 11 Civilprocesa kodeksa 401.¹ pantā ir noteikts:
- “Pieteikumu par tiesvedības atjaunošanu var iesniegt arī tad, ja *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] ir konstatējusi normatīvā akta, uz kura pamata ir pieņemts nolēmums, neatbilstību Konstitūcijai, ratificētam starptautiskam līgumam vai likumam.”

12 Civilprocesa kodeksa 407. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

“1. Pieteikums par tiesvedības atjaunošanu ir jāiesniedz trīs mēnešu laikā; šis laikposms sākas dienā, kad lietas dalībnieks uzzinājis par tiesvedības atjaunošanas pamatu, bet, ja pamats ir iespējas veikt procesuālas darbības liegšana vai nepienācīga pārstāvība – no dienas, kad lietas dalībnieks, tā institūcija vai likumiskais pārstāvis uzzinājis par spriedumu.

2. 401.¹ pantā minētajā situācijā pieteikums par tiesvedības atjaunošanu ir jāiesniedz trīs mēnešu laikā no dienas, kad *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālās tiesas)] nolēmums ir kļuvis galīgs. Ja *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] nolēmuma pasludināšanas dienā 401.¹ pantā minētais nolēmums vēl nav kļuvis galīgs tādas apelācijas sūdzības iesniegšanas dēļ, kas vēlāk tika noraidīta, termiņš sākas dienā, kad paziņots noraidošs lēmums, vai, ja tas ir pasludināts atklātā tiesas sēdē, no šī nolēmuma pasludināšanas dienas.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 13 2015. gada 16. jūnijā FY ar *Profi Credit Polska*, kas ir kredītiestāde, noslēdza patēriņa kredītlīgumu par summu 4000 Polijas zlotu (PLN) (aptuveni 920 EUR). Šajā līgumā bija paredzēts, ka FY kopējā maksājamā summa būs 13 104 PLN (aptuveni 3020 EUR), kas atmaksājama 48 ikmēneša maksājumos 273 PLN (aptuveni 63 EUR) apmērā.
- 14 Noslēdzot minēto līgumu, FY izsniedza neaizpildītu blanko vekseli, kuru vēlāk aizpildīja *Profi Credit Polska*, norādot summu 8170,11 PLN (aptuveni 1880 EUR) un samaksas termiņu.
- 15 2017. gada 30. oktobrī *Profi Credit Polska* cēla prasību pret *Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Południe* (Dienvidprāgas Varšavas rajona tiesa, Polija; turpmāk tekstā – “pirmās instances tiesa”) par pamatsummas 8170,11 PLN un procentu samaksu. Prasības pieteikumam tika pievienots tikai minētais vekselis un paziņojums par pamatlietā aplūkotā kredītlīguma laušanu, kurā bija norādīts atlīdzināmais kredīta atlikums 6779 PLN (aptuveni 1560 EUR) un citas atlikušās summas, kuru kopējais apmērs ir 8170,11 PLN.
- 16 2018. gada 17. aprīlī pirmās instances tiesa pasludināja aizmugurisku spriedumu (turpmāk tekstā – “aizmuguriskais spriedums”), kurā bija ietverta atzīme par tūlītēju izpildāmību; ar šo spriedumu FY tika piespriests samaksāt *Profi Credit Polska* summu 8170,11 PLN, pieskaitot likumiskos nokavējuma procentus, un noraidīts prasījums par līgumiskajiem procentiem.
- 17 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šis spriedums bija balstīts tikai uz FY parakstīto blanko vekseli un *Profi Credit Polska* prasības pieteikumā ietvertajiem apgalvojumiem. Pēdējā minētā nebija iesniegusi pamatlietā aplūkojamo kredītlīgumu, un pirmās instances tiesa nelūdza to iesniegt.
- 18 FY neiesniedza iebildumus pret aizmugurisko spriedumu, un tas kļuva galīgs pēc šim nolūkam paredzētā divu nedēļu termiņa beigām.
- 19 2019. gada 25. jūnijā FY pirmās instances tiesā iesniedza pieteikumu, kurā tā lūdza atjaunot ar aizmugurisko spriedumu pabeigto tiesvedību. FY šo pieteikumu pamatoja ar Civilprocesa kodeksa 401. panta 2. punktu, uzskatot, ka šī tiesa ir kļūdaini interpretējusi Direktīvu 93/13 un tādējādi tiesību pārkāpuma dēļ ir liegusi tai iespēju veikt procesuālas darbības šīs tiesību normas izpratnē. Konkrētāk, FY pārmeta minētajai tiesai, ka tā ir apmierinājusi *Profi Credit Polska* prasību,

- pamatodamās uz FY izdoto vekseli, nepārbaudot ar to noslēgtā kredītliguma noteikumu iespējamo negodīgumu, it īpaši attiecībā uz izmaksām, kas nav saistītas ar kredīta procentiem. Šajā saistībā FY tostarp atsaucās uz 2018. gada 13. septembra spriedumu *Profi Credit Polska* (C-176/17, turpmāk tekstā – “spriedums *Profi Credit Polska I*”, EU:C:2018:711). Savukārt *Profi Credit Polska* lūdza noraidīt pieteikumu par tiesvedības atjaunošanu, pamatojoties uz to, ka tas tika iesniegts pēc šim nolūkam paredzētā termiņa beigām. Tā arī atsaucās uz faktu, ka FY, kas zināja aizmuguriskā sprieduma saturu, nebija pret to iesniegusi iebildumus.
- 20 Ar 2020. gada 27. augusta rīkojumu pirmās instances tiesa pieteikumu par tiesvedības atjaunošanu noraidīja, jo tas iesniegts pēc termiņa beigām, un turklāt norādīja, ka šis pieteikums nav balstīts uz juridisku pamatu.
- 21 FY pārsūdzēja šo rīkojumu *Sąd Okręgowy Warszawa-Praga* (Varšavas-Prāgas apgabaltiesa, Polija), kas ir iesniedzējtiesa, citastarp pārmetot pirmās instances tiesai, ka tā nav ņēmusi vērā Savienības tiesības un Tiesas judikatūru, it īpaši valsts tiesu pienākumu pēc savas ierosmes pārbaudīt ar patērētāju noslēgta liguma noteikumu iespējamo negodīgumu.
- 22 Iesniedzējtiesa uzskata: tā kā pirmās instances tiesa nav izvērtējusi pamatlietā aplūkoto kredītligumu un attiecīgi tajā ietverto noteikumu eventuālo negodīgumu, ir iespējams, ka ar aizmugurisko spriedumu ir pārkāpts Direktīvas 93/13 6. un 7. pants, kā tos interpretējusi Tiesa, it īpaši spriedumā *Profi Credit Polska I*.
- 23 Šādos apstākļos minētā tiesa jautā, vai Savienības tiesībās tai nav noteikts pienākums apmierināt FY iesniegto pieteikumu par tiesvedības atjaunošanu, lai arī FY nav cēlusi iebildumus pret aizmugurisko spriedumu.
- 24 Šajā ziņā, pirmkārt, iesniedzējtiesa uzsver *res judicata* principa nozīmīgumu, kā arī galīgo spriedumu neatgriezeniskumu, norāda uz to, ka Polijas tiesībās nav tiesību normas, kurā būtu skaidri paredzēts, ka Tiesas spriedums ir pamats tiesvedības atjaunošanai, un norāda, ka Savienības tiesībās valstu tiesām nav noteikts vispārējs pienākums atjaunot tiesvedības, kurās ir pieņemts nolēmums, kas ieguvis *res judicata* spēku, lai ņemtu vērā Tiesas spriedumu par Savienības tiesību interpretāciju.
- 25 Otrkārt, iesniedzējtiesa jautā, vai līdzvērtības un valsts tiesību atbilstīgas interpretācijas principi tai neuzliek pienākumu atbilstošās Polijas tiesību normas interpretēt tādējādi, lai ļautu atjaunot tiesvedību pamatlietā. Tā it īpaši norāda uz divām Civilprocesa kodeksa normām.
- 26 Kā pirmo šī tiesa min Civilprocesa kodeksa 401.¹ pantu, kurš ļauj tiesvedību, kuras noslēgumā pasludināts galīgs spriedums, atjaunot pēc *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) nolēmuma, ar kuru konstatēta valsts tiesību normas, uz kuras pamata šis spriedums pasludināts, neatbilstība Konstitūcijai. Tā jautā, vai līdzvērtības princips tai neuzliek pienākumu pēc analogijas piemērot šo tiesību normu situācijā, kad – pēc tam, kad valsts tiesas spriedums ir ieguvis *res judicata* spēku, – Tiesas sprieduma dēļ ir jākonstatē, ka valsts tiesību norma, ar kuru ir pamatots minētais spriedums, nav saderīga ar Savienības tiesībām.
- 27 Kā otro iesniedzējtiesa norāda Civilprocesa kodeksa 401. panta 2. punktu, kurā ir atļauts atjaunot tiesvedību, kas pabeigta ar galīgu spriedumu, ja tiesību pārkāpuma dēļ lietas dalībniekam tikusi liegta iespēja veikt procesuālas darbības. Minētā tiesa jautā, vai valsts tiesību atbilstīgas interpretācijas princips tai neliek šo tiesību normu interpretēt tādējādi, ka tā attiecas arī uz gadījumu, kad valsts tiesa, kas pasludinājusi aizmugurisku spriedumu par pārdevēja vai

piegādātāja prasību, kura ir balstīta uz līgumu, kas noslēgts ar patērētāju, nav pēc savas ierosmes izvērtējusi iespējamo līguma noteikumu negodīgumu, tādējādi pārkāpdama Direktīvu 93/13. Šajā ziņā minētā tiesa norāda, ka tiesību celt iebildumus pret aizmugurisku spriedumu īstenošanas kārtība lielā mērā ir līdzīga tai, kas attiecas uz tiesībām izvirzīt iebildumus pret tiesas rīkojumu par maksājuma veikšanu, attiecībā uz kuru Tiesa spriedumā *Profi Credit Polska I* nosprieda, ka īpaši ierobežojošā rakstura dēļ šādi rīkojumi ietver vērā ņemamu risku, ka attiecīgais patērētājs neīstenos savas tiesības, un tādējādi tie neļauj pārliecināties par to tiesību ievērošanu, kas patērētājiem izriet no šīs direktīvas.

28 Šajos apstākļos *Sąd Okręgowy Warszawa-Praga* (Varšavas-Prāgas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [LES] 4. panta 3. punkts un 19. panta 1. punkts [...] līdzvērtības principa gaismā ir jāinterpretē tādējādi, ka [Tiesas] nolēmums par Savienības tiesību interpretāciju, kas pieņemts atbilstoši LESD 267. panta 1. punktam, ir pamats tiesvedības atjaunošanai civillietā, kurā pieņemts galīgs nolēmums, ja tāda valsts tiesību norma kā Civilprocesa kodeksa 401.¹ pants ļauj atjaunot tiesvedību lietā, kurā ir pieņemts galīgs nolēmums, pamatojoties uz [valsts] tiesību normu, ko *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] ar spriedumu ir atzinusi par neatbilstošu augstāka spēka tiesību normai?
- 2) Vai Savienības tiesībām atbilstīgas valsts tiesību interpretācijas princips, kas izriet no [LES] 4. panta 3. punkta [...], liek plaši interpretēt tādu valsts tiesību normu kā Civilprocesa kodeksa 401. panta 2. punkts tādējādi, ka tas ir pamats tiesvedības atjaunošanai lietā, kurā pasludināts galīgs aizmugurisks spriedums un kurā tiesa, neizpildot pienākumus, kas izriet no Tiesas sprieduma [*Profi Credit Polska I*], nav pārbaudījusi, vai starp patērētāju un aizdevēju noslēgtajā līgumā nav iekļauti negodīgi noteikumi, bet ir pārbaudījusi tikai vekseļa formālo spēkā esamību?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 29 Vispirms ir jānorāda, ka, saņemusi lūgumu sniegt informāciju, ko Tiesa tai nosūtīja 2022. gada 13. jūlijā, iesniedzējtiesa precizēja, ka pirmajā jautājumā tā vienlaikus atsaucas gan uz Polijas Konstitūcijas 190. panta 4. punktā minētajiem nolēmumiem – ar kuriem *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) konstatēja tādas valsts tiesību normas neatbilstību Konstitūcijai vai citai augstāka juridiskā spēka tiesību normai, uz kuras pamata ir pasludināts galīgs spriedums –, gan uz tā sauktajiem “negatīvajiem interpretācijas” nolēmumiem, ar kuriem šī pēdējā minētā tiesa ir konstatējusi, ka noteikta valsts tiesību normas, kas ir bijusi šāda sprieduma pamatā, interpretācija neatbilst minētajai Konstitūcijai vai kādai citai augstāka juridiskā spēka tiesību normai.
- 30 Iesniedzējtiesa norādīja, ka, lai gan šo negatīvo interpretējošo nolēmumu piemērojamība civilprocesos, kas ir pabeigti ar galīgu spriedumu, ir strīdīga, tā uzskata, ka šāda nolēmuma pieņemšana ir pamats tiesvedības atjaunošanai Polijas tiesībās. Polijas valdība apstrīd šo interpretāciju.
- 31 Tomēr šajā ziņā pietiek atgādināt, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā noteiktās procedūras ietvaros, kuras pamatā ir funkciju sadale starp valstu tiesām un Tiesu, tikai valsts tiesas kompetencē ir konstatēt un novērtēt pamatlietas faktus, kā arī interpretēt un piemērot

valsts tiesības (spriedumi, 2012. gada 14. jūnijs, *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, 76. punkts, kā arī 2022. gada 22. septembris, *Servicios prescriptor y medios de pagos EFC*, C-215/21, EU:C:2022:723, 26. punkts).

- 32 Tādējādi šis jautājums ir jāņem vērā tāds, kāds tas ir precizēts šī sprieduma 29. punktā minētajās iesniedzējtiesas norādēs.
- 33 Tādēļ jāuzskata, ka ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai LES 4. panta 3. punkts un 19. panta 1. punkts, kā arī līdzvērtības princips ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja ar valsts procesuālo tiesību normu ieviests ārkārtas tiesību aizsardzības līdzeklis ļauj tiesību subjektam – atsaucoties uz vēlāku attiecīgās dalībvalsts Konstitucionālās tiesas nolēmumu, ar kuru konstatēta valsts tiesību normas, uz kuras pamata ir pasludināts minētais spriedums, vai noteiktas tās interpretācijas neatbilstība Konstitūcijai vai citai augstāka juridiskā spēka tiesību normai, – lūgt atjaunot tiesvedību, kuras noslēgumā ir pasludināts galīgs spriedums, atbilstoši šīm normām un principam šīm tiesību aizsardzības līdzeklim ir jābūt pieejamam arī tādēļ, ka tiek norādīts uz Tiesas nolēmumu prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā par Savienības tiesību interpretāciju saskaņā ar LESD 267. pantu (turpmāk tekstā – “prejudiciālais nolēmums par interpretāciju”).
- 34 Attiecībā uz LES 19. panta 1. punktu jānorāda, ka šīs normas otrā daļa, uz kuru vienīgo ir norādījusi iesniedzējtiesa, dalībvalstīm nosaka pienākumu paredzēt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir nepieciešami, lai nodrošinātu indivīdiem tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ievērošanu jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Randstad Italia*, C-497/20, EU:C:2021:1037, 56. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 35 Tomēr tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ievērošana nenozīmē, ka dalībvalstīm ir pienākums paredzēt ārkārtas tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ļautu pēc prejudiciāla nolēmuma par interpretāciju pasludināšanas atjaunot tiesvedību, kura pabeigta ar galīgu spriedumu.
- 36 Proti, no Tiesas judikatūras izriet, ka Savienības tiesībās nav noteikta prasība, ka, lai ņemtu vērā atbilstošas Savienības tiesību normas interpretāciju, kuru Tiesa ir apstiprinājusi pēc valsts tiesas nolēmuma, kas ieguvis *res judicata* spēku, šai valsts tiesai principā būtu jāpārskata savs nolēmums (spriedumi, 2014. gada 10. jūlijs, *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, 60. punkts, un 2015. gada 6. oktobris, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 38. punkts).
- 37 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka *res judicata* princips ir nozīmīgs gan Savienības tiesību sistēmā, gan valstu tiesību sistēmās. Proti, lai nodrošinātu tiesību un tiesisko attiecību stabilitāti, kā arī labu tiesu pārvaldību, ir svarīgi, lai tiesu nolēmumi, kas kļuvuši galīgi pēc tam, kad izmantotas visas pārsūdzības iespējas, vai pēc tam, kad beidzies šai pārsūdzībai paredzētais termiņš, vairs nevarētu tikt apstrīdēti (spriedumi, 2015. gada 6. oktobris, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 28. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2022. gada 17. maijs, *Ibercaja Banco*, C-600/19, EU:C:2022:394, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 38 Tādēļ Savienības tiesībās valsts tiesai nav noteikts pienākums nepiemērot valsts procesuālos noteikumus, kas tiesas nolēmumam piešķir *res judicata* spēku, pat ja tas ļautu novērst situāciju valstī, kas nav saderīga ar Savienības tiesībām (spriedumi, 2015. gada 6. oktobris, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 29. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2022. gada 17. maijs, *Ibercaja Banco*, C-600/19, EU:C:2022:394, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 39 Tādējādi, tā kā attiecīgajā jautājumā nav Savienības tiesiskā regulējuma, *res judicata* principa īstenošanas kārtība ir jānosaka dalībvalstu tiesību sistēmā saskaņā ar šo valstu procesuālās autonomijas principu, tomēr ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus (spriedumi, 2014. gada 10. jūlijs, *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, 54. punkts, un 2018. gada 24. oktobris, XC u.c., C-234/17, EU:C:2018:853, 21. punkts).
- 40 Proti, atbilstoši LES 4. panta 3. punktā nostiprinātajam lojālas sadarbības principam detalizēti procesuāli noteikumi prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras tiesību subjektiem ir noteiktas Savienības tiesībās, nedrīkst būt nelabvēlīgāki par noteikumiem, kas attiecas uz līdzīgām uz valsts tiesībām balstītām prasībām (līdzvērtības princips), nedz arī padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību izmantošanu, kas piešķirtas ar Savienības tiesību sistēmu (efektivitātes princips) (spriedums, 2018. gada 24. oktobris, XC u.c., C-234/17, EU:C:2018:853, 22. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 41 No līdzvērtības un efektivitātes principiem izrietošo prasību ievērošana ir jāanalizē, ņemot vērā attiecīgo tiesību normu nozīmi visā procesā, procesa norisi un īpatnības dažādās valsts instancēs (spriedums, 2018. gada 24. oktobris, XC u.c., C-234/17, EU:C:2018:853, 24. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 42 No iepriekš minētā izriet, ka tad, ja piemērojamie valsts procesuālie noteikumi paredz iespēju, ka ar zināmiem nosacījumiem valsts tiesa pārskata nolēmumu ar *res judicata* spēku, lai padarītu situāciju saderīgu ar valsts tiesībām, tad atbilstoši līdzvērtības un efektivitātes principiem ir jāizvēlas šāda iespēja, ja ir izpildīti minētie nosacījumi, lai tiktu atjaunota attiecīgās situācijas saderība ar Savienības tiesībām (spriedums, 2015. gada 6. oktobris, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 43 It īpaši attiecībā uz prasībām, kas izriet no līdzvērtības principa, kurš vienīgais ir minēts šajā jautājumā, valsts tiesai atbilstoši valsts tiesībās piemērojamajiem procesuālajiem noteikumiem attiecībā uz prasībām ir jāpārbauda, vai šis princips ir ievērots, ņemot vērā attiecīgo prasību priekšmetu, cēloni un būtiskos elementus (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 20. septembris, *EOS KSI Slovensko*, C-448/17, EU:C:2018:745, 40. punkts, un 2022. gada 17. maijs, *Unicaja Banco*, C-869/19, EU:C:2022:397, 23. punkts).
- 44 Pamatlietas kontekstā šī pārbaude nozīmē, ka ir jāizvērtē, vai tad, ja valsts tiesībās tiesību subjektiem ir piešķirtas tiesības lūgt atjaunot tiesvedību, kas pabeigta ar galīgu spriedumu, kurš ir pamatots ar valsts tiesību normu, vai ar noteiktu šādas tiesību normas interpretāciju, kas vēlākā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) nolēmumā atzīta par nesaderīgu ar Polijas Konstitūciju vai citu augstāka juridiskā spēka tiesību normu, tiesību subjektiem ir jāatzīst līdzvērtīgas tiesības, ja no prejudiciālā nolēmuma par interpretāciju, ko Tiesa ir pasludinājusi pēc šāda galīga sprieduma, izriet, ka šis spriedums ir balstīts uz valsts tiesību normu vai šādas tiesību normas interpretāciju, kas nav saderīga ar Savienības tiesībām. Kā ģenerālvokāts būtībā ir norādījis secinājumu 54. punktā, minētās pārbaudes rezultātā galu galā tiek noskaidrots, vai var konstatēt līdzvērtību starp šādu Konstitucionālās tiesas spriedumu un šādu Tiesas spriedumu.
- 45 Šajā ziņā, neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, ņemot vērā Polijas Konstitūcijas 188. panta 1. punktu un 190. panta 4. punktu, kā arī šīs tiesas sniegtās norādes, šķiet, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) iesniegtā pieteikuma mērķis ir panākt, lai tā lemtu par valsts tiesību normas vai noteiktas šādas tiesību normas interpretācijas spēkā esamību. Šā pieteikuma pamatā ir šīs tiesību normas vai šīs interpretācijas apgalvotā nesaderība ar Konstitūciju vai citām augstāka juridiskā spēka tiesību normām.

- 46 Turklāt šīs procedūras būtisku elementu, šķiet, veido tāda nolēmuma sekas, ar kuru tiek apmierināts šāds pieteikums un ar kuru *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) konstatē stridīgās valsts tiesību normas neatbilstību Polijas Konstitūcijai vai citai augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Proti, saskaņā ar lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertajām norādēm šāda *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) nolēmuma dēļ attiecīgajai tiesību normai zūd saistošais spēks. Tā kā Konstitūcijas 190. panta 1. punktā ir noteikts, ka minētās tiesas nolēmumi ir saistoši *erga omnes* un ir galīgi, šķiet, ka šī nolēmuma sekas ir tādas, ka šī tiesību norma ir izslēgta no valsts tiesību sistēmas.
- 47 No šīm norādēm arī izriet, ka Polijas Konstitūcijas 190. panta 4. punktā un Civilprocesa kodeksa 401.¹ pantā visiem tiesību subjektiem paredzētās tiesības apstrīdēt galīgu spriedumu, kas pamatots ar valsts tiesību normu, kuras neatbilstība Konstitūcijai vai citai augstāka juridiskā spēka tiesību normai vēlāk tika konstatēta ar *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) nolēmumu, izriet no tā, ka šī tiesību norma ir zaudējusi saistošo spēku, jo galīgajam spriedumam šī Konstitucionālās tiesas nolēmuma dēļ ir zudis juridiskais pamats.
- 48 Neskarot pārbaudi, kas šajā ziņā ir jāveic iesniedzējtiesai, ņemot vērā, ka tā negatīvu interpretējošu nolēmumu pielīdzina nolēmumam, ar kuru konstatēta valsts tiesību normas neatbilstība Polijas Konstitūcijai vai citai augstāka juridiskā spēka tiesību normai, šķiet, ka tad, ja *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiek apstrīdēta noteikta šādas tiesību normas interpretācija, tās nolēmuma – ar kuru konstatēta šīs interpretācijas nesaderība ar Konstitūciju vai kādu citu augstāka juridiskā spēka tiesību normu – sekas pēc analogijas ir tādas, ka *ipso facto* zūd minētās interpretācijas spēja pamatot spriedumu.
- 49 Kā ģenerālvokāts būtībā ir norādījis secinājumā 78. un 88. punktā, šķiet, ka šī sprieduma 46.–48. punktā minētajos *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) nolēmumos ir ietverts konstatējums par attiecīgās valsts tiesību normas vai noteiktas šādas tiesību normas interpretācijas neatbilstību Polijas Konstitūcijai vai citai augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Šādam konstatējumam nav nepieciešams vēlāks tiesas nolēmums, un tā sekas ir tādas, ka šai tiesību normai vai interpretācijai tiek atņemts saistošais spēks un šī norma tiek izslēgta no valsts tiesību sistēmas, kā rezultātā galīgajam spriedumam, kas pasludināts, pamatojoties uz minēto tiesību normu vai minēto interpretāciju, zūd juridiskais pamats.
- 50 Šajā ziņā prejudiciālie spriedumi par interpretāciju atšķiras no attiecīgajiem *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) nolēmumiem. Proti, nav strīda par to, ka, lai gan Tiesas uzdevums ir sniegt saistošu Savienības tiesību interpretāciju, sekas, kas no šīs interpretācijas izriet attiecībā uz konkrēto gadījumu, ir valsts tiesu kompetencē.
- 51 Šajā saistībā vispirms ir jāatgādina, ka ar LESD 267. pantā paredzēto prejudiciālā nolēmuma procedūru ir izveidots tiesnešu dialogs starp Tiesu un dalībvalstu tiesām ar mērķi nodrošināt Savienības tiesību vienveidīgu interpretāciju, tādējādi ļaujot nodrošināt to saskaņību, pilnīgu iedarbību un autonomiju, kā arī – galu galā – ar Līgumiem izveidoto tiesību īpašo raksturu (spriedums, 2021. gada 6. oktobris, *Conorzio Italian Management* un *Catania Multiservizi*, C-561/19, EU:C:2021:799, 27. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra)
- 52 Ar šajā tiesību normā izveidoto sistēmu tātad ir noteikta tieša sadarbība starp Tiesu un valstu tiesām, kuras ietvaros pēdējās minētās, cieši sadarbojoties, piedalās Savienības tiesību pareizā piemērošanā un vienveidīgā interpretācijā, kā arī to tiesību aizsardzībā, kuras Savienības

tiesiskajā kārtībā piešķirtas indivīdiem (spriedums, 2021. gada 6. oktobris, *Conorzio Italian Management* un *Catania Multiservizi*, C-561/19, EU:C:2021:799, 29. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra)

- 53 Šīs sadarbības ietvaros Tiesa sniedz valstu tiesām, kas ir par Savienības tiesību piemērošanu atbildīgās iestādes, šo tiesību interpretācijas elementus, kuri tām ir nepieciešami, lai atrisinātu izskatāmās lietas (spriedums, 2021. gada 6. oktobris, *Conorzio Italian Management* un *Catania Multiservizi*, C-561/19, EU:C:2021:799, 30. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra)
- 54 Turklāt, kā atgādināts šī sprieduma 31. punktā, LESD 267. pantā noteiktās procedūras ietvaros, kuras pamatā ir funkciju sadale starp valsts tiesām un Tiesu, tikai valsts tiesas kompetencē ir konstatēt un novērtēt pamatlietas faktus, kā arī interpretēt un piemērot valsts tiesības. No tā izriet, ka iesniedzējtiesa ir atbildīga par to, lai tajā izskatāmajā lietā tiktu īstenota interpretācija, kuru Tiesa sniegusi, atbildot uz iesniedzējtiesas iesniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 7. jūlijs, *F. Hoffmann-La Roche* u.c., C-261/21, EU:C:2022:534, 55. punkts).
- 55 Tādējādi prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā Tiesai nav jālemj par valsts tiesību normas saderību ar Savienības tiesībām. Tieši iesniedzējtiesai ir jāveic šāds novērtējums Tiesas sniegto interpretācijas elementu gaismā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblica*, C-896/19, EU:C:2021:311, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 56 Tā rezultātā – atšķirībā no attiecīgajiem *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) nolēmumiem, ar kuriem tā konstatē valsts tiesību normas vai noteiktas šādas tiesību normas interpretācijas neatbilstību Polijas Konstitūcijai vai citai augstāka juridiskā spēka tiesību normai – Tiesas pasludināto prejudiciālo nolēmumu par interpretāciju mērķis ir sniegt valsts tiesai nepieciešamos Savienības tiesību interpretācijas elementus, lai tā atrisinātu tajā izskatāmo strīdu. Attiecībā uz valsts tiesā izskatāmas valsts tiesību normas vai noteiktas šādas tiesību normas interpretācijas iespējamo nesaderību ar Savienības tiesībām, kā arī šīs iespējamās nesaderības sekām, ir jānorāda, ka – ņemot vērā funkciju sadalījumu procedūrā, kurā Tiesa lemj par Savienības tiesību interpretāciju saskaņā ar LESD 267. pantu, – vērtējumi un konstatējumi, kas šajā ziņā ir jāveic prejudiciālā nolēmuma par interpretāciju gaismā, galu galā ir šīs valsts tiesas kompetencē.
- 57 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka šādi vērtējumi un konstatējumi var būt atkarīgi ne tikai no jautājuma par to, vai attiecīgajai Savienības tiesību normai ir tieša iedarbība, jo strīdā, uz kuru attiecas Savienības tiesības, var atsaukties tikai uz tādu Savienības tiesību normu, kurai ir šāda iedarbība, lai saskaņā ar Savienības tiesību pārākuma principu atstātu bez piemērošanas tai pretrunā esošu valsts tiesību normu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 24. jūnijs, *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 61. un 62. punkts), bet arī no iespējas interpretēt attiecīgo valsts tiesību normu atbilstīgi Savienības tiesībām. Proti, saskaņā ar valsts tiesību atbilstīgas interpretācijas principu valsts tiesai valsts tiesības ir jāinterpretē pēc iespējas atbilstīgi Savienības tiesību prasībām (spriedums, 2019. gada 24. jūnijs, *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 55. punkts).
- 58 No tā izriet, ka, neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, tāda *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) nolēmuma piemērojamība, ar kuru konstatēta kādas valsts tiesību normas vai noteiktas šādas tiesību normas interpretācijas nesaderība ar Polijas Konstitūciju vai cita augstāka juridiskā spēka tiesību normu, šķiet, atšķiras no prejudiciālā nolēmuma par

interpretāciju piemērošanas jomas, jo šādā spriedumā Tiesa, interpretējot Savienības tiesības, nelemj tieši par iespējamu valsts tiesību normas vai šādas tiesību normas interpretācijas nesaderību ar Savienības tiesībām, bet šis jautājums galu galā ir jāatrisina iesniedzējtiesai.

- 59 Tātad uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka LES 4. panta 3. punkts un līdzvērtības princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja ar valsts procesuālo tiesību normu ieviests ārkārtas tiesību aizsardzības līdzeklis ļauj tiesību subjektam lūgt atjaunot tiesvedību, kas pabeigta ar galīgu spriedumu, atsaucoties uz vēlāku attiecīgās dalībvalsts Konstitucionālās tiesas nolēmumu, ar kuru konstatēta tādas valsts tiesību normas vai tās interpretācijas neatbilstība Konstitūcijai vai citai augstāka juridiskā spēka tiesību normai, uz kuras pamata ir pasludināts šis spriedums, šī norma un šis princips neprasa, lai minētais tiesību aizsardzības līdzeklis būtu pieejams arī tādēļ, ka tiek norādīts uz prejudiciālu nolēmumu par interpretāciju, ja vien šāda Konstitucionālās tiesas nolēmuma konkrētās sekas attiecībā uz valsts tiesību normu vai tās interpretāciju, ar kuru ir pamatots minētais galīgais spriedums, tieši neizriet no šī nolēmuma.

Par otro jautājumu

- 60 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai valsts tiesību atbilstīgas interpretācijas princips ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesību norma, kurā ir paredzēts ārkārtas tiesību aizsardzības līdzeklis, kas ļauj lietas dalībniekam lūgt atjaunot ar galīgu spriedumu pabeigtu tiesvedību, ja tam tiesību pārkāpuma dēļ bija liegta iespēja veikt procesuālas darbības, ir jāinterpretē plaši, tās piemērošanas jomā iekļaujot situāciju, kurā tiesa, kas ar galīgu aizmugurisku spriedumu ir apmierinājusi pārdevēja vai piegādātāja pieteikumu, kurš ir balstīts uz līgumu, kas noslēgts ar patērētāju, pēc savas ierosmes nav pārbaudījusi, vai šajā līgumā nav negodīgu noteikumu, neievērojot tai ar Direktīvu 93/13 uzliktos pienākumus.
- 61 Jāatgādina, ka valsts tiesību atbilstīgas interpretācijas princips ir raksturīgs Līgumu sistēmai, jo tas ļauj valsts tiesai, iztiesājot tajā ierosināto lietu, savas kompetences ietvaros nodrošināt Savienības tiesību pilnīgu efektivitāti (spriedums, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export*, C-308/19, EU:C:2021:47, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 62 Saskaņā ar šo principu valstu tiesām, ņemot vērā visas valsts tiesību normas un piemērojot valsts tiesībās atzītās interpretācijas metodes, ir jāizlemj, vai un kādā mērā valsts tiesību norma var tikt interpretēta atbilstīgi konkrētajām Savienības tiesību normām (spriedums, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 71. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 63 Minētajam principam ir noteiktas robežas. Tādējādi valsts tiesas pienākuma ņemt vērā direktīvas saturu, interpretējot un piemērojot attiecīgās valsts tiesību normas, robežas nosaka vispārējie tiesību principi, un minētais pienākums nevar būt pamats valsts tiesību *contra legem* interpretācijai (spriedums, 2022. gada 18. janvāris, *Thelen Technopark Berlin*, C-261/20, EU:C:2022:33, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 64 Ņemot vērā, ka saskaņā ar šī sprieduma 31. punktā atgādināto judikatūru vienīgi valsts tiesu kompetencē ir interpretēt valsts tiesības, iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai tās iecerētā Civilprocesa kodeksa 401. panta 2. punkta interpretācija ir iespējama, ņemot vērā iepriekšējā punktā minētos ierobežojumus. To paturot prātā, Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai dažas lietderīgas norādes, ņemot vērā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertu informāciju.

- 65 Attiecībā uz iesniedzējtiesas minēto valsts judikatūru par konkrētas tiesvedības atjaunošanas pamatu, saskaņā ar kuru tas, ka lietas dalībniekam tiesību pārkāpuma dēļ Civilprocesa kodeksa 401. panta 2. punkta izpratnē ir tikusi liegta iespēja veikt procesuālas darbības, attiecas tikai uz procesuālo noteikumu pārkāpumiem, ir jānorāda, ka valsts tiesību atbilstīgas interpretācijas prasība tostarp ietver valsts tiesu pienākumu vajadzības gadījumā mainīt iedibināto judikatūru, ja tā ir balstīta uz valsts tiesību interpretāciju, kas nav saderīga ar direktīvas mērķiem. Tādējādi valsts tiesa nevar likumīgi uzskatīt, ka tai nav iespējams valsts tiesību normu interpretēt atbilstīgi Savienības tiesībām tikai tādēļ vien, ka tā šo normu pastāvīgi ir interpretējusi ar šīm tiesībām nesaderīgā veidā (spriedums, 2018. gada 6. novembris, *Bauer un Willmeroth*, C-569/16 un C-570/16, EU:C:2018:871, 68. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 66 Katrā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pienākums pēc savas ierosmes pārbaudīt atsevišķu noteikumu, kas ietverti ar patērētāju noslēgtā līgumā, negodīgumu ir procesuāla norma, kura tiesu iestādēm ir jāievēro (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 7. novembris, *Profi Credit Polska*, C-419/18 un C-483/18, EU:C:2019:930, 74. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 67 Turklāt no lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertajām norādēm izriet, ka iesniedzējtiesas apsvērumi, kas ir otrā jautājuma pamatā, attiecas ne tikai uz to, ka pirmās instances tiesa aizmugurisko spriedumu pasludināja, pamatojoties vienīgi uz FY izdoto blanko vekseli un *Profi Credit Polska* paziņojumu par aizdevuma līguma, kas noslēgts ar FY, izbeigšanu, neizvērtējot šī līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, bet arī uz procesuālajiem noteikumiem, kas attiecas uz tiesību celt iebildumus pret šādu spriedumu īstenošanu.
- 68 Šajā ziņā no Tiesas judikatūras izriet, ka tiesvedība pirmās instances tiesā ir jāvērtē kopumā, ņemot vērā arī FY tiesības celt iebildumus par šo spriedumu (šajā nozīmē skat. spriedumu *Profi Credit Polska I*, 54. punkts).
- 69 Pamatlietā ir jākonstatē, ka iesniedzējtiesas aprakstītie procesuālie noteikumi par iebildumiem, ko iespējams celt par aizmugurisko spriedumu, – proti, iebildumu celšanai paredzētā divu nedēļu termiņa ievērošana, pienākums nekavējoties izvirzīt visus iebildumus un prasījumus, segt izdevumus, kas atbilst pusei no taisīšanās izmaksām, un iebildumu iesniegšanas apturošas iedarbības neesamība, – ir ļoti līdzīgi procesuālajiem noteikumiem, kurus Tiesa ir izvērtējusi sprieduma *Profi Credit Polska I* 64.–68. punktā un attiecībā uz kuriem minētā sprieduma 70. punktā tā ir nospriedusi, ka tie var radīt vērā ņemamu risku, ka attiecīgie patērētāji necels iebildumus.
- 70 Tādējādi iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai pamatlietā aplūkotie noteikumi – tā kā tie neļauj nodrošināt to tiesību ievērošanu, kuras patērētājam izriet no Direktīvas 93/13, – var tikt uzskatīti par tādiem, kas rada situāciju, kurā lietas dalībniekam tiesību pārkāpuma dēļ Civilprocesa kodeksa 401. panta 2. punkta izpratnē tiek liegta iespēja veikt procesuālas darbības.
- 71 To paturot prātā, ir jānorāda, ka tiesību atjaunot tiesvedību, kas pabeigta ar galīgu spriedumu, atbilstoši valsts tiesību atbilstīgas interpretācijas principam atzīšana *a priori* nevar tikt uzskatīta par vienīgo līdzekli, kas var garantēt patērētājam Direktīvā 93/13 paredzēto aizsardzību tādos apstākļos kā pamatlietā.
- 72 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, ņemot vērā, ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdevēju vai piegādātāju atrodas nelabvēlīgākā situācijā, šīs direktīvas 6. panta 1. punktā ir paredzēts, ka negodīgi noteikumi patērētājiem nav saistoši. Tā ir imperatīva norma, kas vērsta uz to, lai formālo

- līdzsvaru, kas līgumā nodibināts starp līgumslēdzēju pušu tiesībām un pienākumiem, aizstātu ar patiesu līdzsvaru, kas var atjaunot minēto pušu vienlīdzību (spriedums, 2022. gada 17. maijs, *Ibercaja Banco*, C-600/19, EU:C:2022:394, 36. punkts un tajā minētā judikatūra). Šī tiesību norma ir jāuzskata par normu, kas ir ekvivalenta valsts normām, kurām valsts tiesību sistēmā ir imperatīvu normu statuss (spriedums, 2016. gada 21. decembris, *Gutiérrez Naranjo* u.c., C-154/15, C-307/15 un C-308/15, EU:C:2016:980, 54. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 73 Turklāt, ņemot vērā sabiedrības interešu, ko veido patērētāju aizsardzība, raksturu un nozīmi, Direktīvā 93/13, kā izriet no tās 7. panta 1. punkta, lasot to kopsakarā ar tās divdesmit ceturto apsvērumu, dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt adekvātus un efektīvus līdzekļus, “lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos” (spriedums, 2016. gada 21. decembris, *Gutiérrez Naranjo* u.c., C-154/15, C-307/15 un C-308/15, EU:C:2016:980, 56. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 74 Šajā ziņā Savienības tiesībās nav saskaņotas procedūras, kas piemērojamas līguma noteikumu iespējama negodīguma pārbaudei, un tāpēc atbilstoši dalībvalstu procesuālās autonomijas principam tās ietilpst šo dalībvalstu iekšējā tiesību sistēmā, tomēr ar nosacījumu, ka tās atbilst līdzvērtības un efektivitātes principiem (šajā nozīmē skat. spriedumu *Profi Credit Polska I*, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 75 Šajā lietā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem neizriet, ka līdzvērtības princips varētu likt piemērot Civilprocesa kodeksa 401. panta 2. punktu tādos apstākļos kā pamatlietā. Proti, nekas neliecina par to, ka šī tiesību norma būtu piemērojama gadījumā, ja pēc savas ierosmes nav izvirzīts pamats, kas balstīts uz valsts imperatīvu normu, proti, normu, kurai Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāuzskata par līdzvērtīgu, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 72. punktā.
- 76 Attiecībā uz efektivitātes principu ir jāuzsver, ka dalībvalstu pienākums nodrošināt to tiesību efektivitāti, kuras tiesvedības subjektiem izriet no Savienības tiesībām, tostarp attiecībā uz tiesībām, kuras izriet no Direktīvas 93/13, ietver prasību nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas paredzēta arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā un kas it īpaši attiecas uz to tiesā celto prasību procesuālajiem noteikumiem, kuru pamatā ir šādas tiesības (spriedums, 2021. gada 22. aprīlis, *Profi Credit Slovakia*, C-485/19, EU:C:2021:313, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 77 Šajā ziņā, ja pamatlietā iesniedzējtiesa, ņemot vērā tostarp šī sprieduma 67.–69. punktā izklāstīto informāciju, nonāktu pie secinājuma, ka procesuālie noteikumi, kas reglamentē tiesību celt iebildumus par aizmugurisku spriedumu īstenošanu, neļauj nodrošināt to tiesību ievērošanu, kuras patērētājiem izriet no Direktīvas 93/13, no tā izrietētu, ka šī procedūra neatbilst patērētāju tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību.
- 78 Tādēļ, ja iesniedzējtiesa uzskatītu, ka uz situāciju pamatlietā nevar attiekties Civilprocesa kodeksa 401. panta 2. punktā paredzētais civilprocesa atjaunošanas pamats, kas attiecas uz tiesību pārkāpuma dēļ prettiesisku liegumu tiesvedības pusei veikt procesuālas darbības, būtu jāuzskata, ka tādām patērētājam kā FY ir jābūt citam tiesību aizsardzības līdzeklim, lai viņam faktiski tiktu garantēta Direktīvā 93/13 paredzētā aizsardzība. Tāda aizmuguriska sprieduma *res judicata* spēks, kas pasludināts, neizvērtējot attiecīgā līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, tam nevar būt šķērslis.

- 79 Jānorāda, ka no Tiesas judikatūras izriet, ka šajā direktīvā garantēto tiesību ievērošana attiecīgā gadījumā ir jānodrošina arī izpildes procesā vai pat pēc tam, kad tas ir beidzies.
- 80 Proti, pirmkārt, ja pārdevējs vai piegādātājs ir saņēmis izpildu dokumentu pret patērētāju, pamatojoties uz līgumu, kas noslēgts ar viņu, kaut arī netika izvērtēts visu vai daļas šī līguma noteikumu iespējama negodīgums, efektivitātes princips nozīmē, ka tiesa, kas izskata šī dokumenta izpildi, vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes var veikt šo pārbaudi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 18. februāris, *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, 55. punkts).
- 81 Nav nozīmes tam, ka šādu noteikumu iepriekšējas pārbaudes neesamība, kā tas bija lietā, kurā pasludināts šī sprieduma 80. punktā minētais spriedums, izriet no tā, ka izpildu dokumentu izsniegušās iestādes kompetencē nav veikt šo pārbaudi, vai, kā tas ir pamatlietā, no tā, ka tiesa, kura pasludinājusi aizmugurisku spriedumu, kas ir nekavējoties izpildāms, nav veikusi šādu pārbaudi, kopā ar apstākli, ka tiesību celt iebildumus pret šo spriedumu izmantošanas kārtība, iespējams, ir pārāk ierobežojoša. Proti, bez efektīvas pārbaudes par līguma noteikumu iespējamo negodīgumu netiktu nodrošināta ar Direktīvu 93/13 piešķirto tiesību ievērošana (spriedums *Profi Credit Polska I*, 62. punkts).
- 82 Tomēr ir jāuzsver, ka šādā situācijā Direktīvā 93/13 paredzētās patērētāju aizsardzības pilnīga efektivitāte turklāt prasa, lai izpildes procedūra varētu tikt apturēta – attiecīgā gadījumā saskaņā ar noteikumiem, kas nevar atturēt patērētāju no prasības celšanas un uzturēšanas, – līdz brīdim, kad kompetentā tiesa ir veikusi attiecīgā līguma noteikumu iespējamā negodīguma pārbaudi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 17. jūlijs, *Sánchez Morcillo un Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 27. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra, un 2022. gada 17. maijs, *Impuls Leasing România*, C-725/19, EU:C:2022:396, 60. punkts).
- 83 Otrkārt, situācijā, kad izpildes procedūra ir beigusies, saskaņā Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu un 7. panta 1. punktu, kuri aplūkoti efektivitātes principa gaismā, patērētājam pēc tam – atsevišķā procesā – ir jābūt iespējai norādīt uz līguma noteikumu negodīgumu, lai efektīvi un pilnā apmērā īstenotu minētajā direktīvā paredzētās tiesības ar mērķi saņemt atlīdzinājumu par šo noteikumu piemērošanas rezultātā nodarīto mantisko kaitējumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 17. maijs, *Ibercaja Banco*, C-600/19, EU:C:2022:394, 58. punkts).
- 84 Šādos apstākļos uz otro jautājumu ir jāatbild, ka valsts tiesību atbilstīgas interpretācijas princips ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai ir jāizvērtē, vai valsts tiesību norma, ar kuru ir noteikts ārkārtas tiesību aizsardzības līdzeklis, kas ļauj lietās dalībniekam lūgt ar galīgu spriedumu pabeigtas tiesvedības atjaunošanu, ja tam tiesību pārkāpuma dēļ bija liegta iespēja veikt procesuālas darbības, var tikt interpretēta plaši, tās piemērošanas jomā iekļaujot situāciju, kurā tiesa, kas ar galīgu aizmugurisku spriedumu ir apmierinājusi pārdevēja vai piegādātāja pieteikumu, kas pamatots ar līgumu, kurš ir noslēgts ar patērētāju, nav pēc savas ierosmes pārbaudījusi šī līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, neizpildot tai ar Direktīvu 93/13 uzliktos pienākumus, un kurā izrādās, ka procesuālie noteikumi, lai patērētājs varētu īstenot tiesības celt iebildumus pret šo aizmugurisko spriedumu, var radīt vērā ņemamu risku, ka patērētājs no tām atteiksies, un tādēļ neļauj nodrošināt to tiesību ievērošanu, kas viņam izriet no šīs direktīvas. Ja šāda plaša interpretācija nav iedomājama, ņemot vērā ierobežojumus, ko rada vispārējie tiesību principi un neiespējamība veikt interpretāciju *contra legem*, efektivitātes princips prasa, lai šo tiesību ievērošana tiktu nodrošināta šī aizmuguriskā sprieduma izpildes procedūrā vai vēlākā atsevišķā tiesvedībā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 85 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) LES 4. panta 3. punkts un līdzvērtības princips

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tad, ja ar valsts procesuālo tiesību normu ieviests ārkārtas tiesību aizsardzības līdzeklis ļauj tiesību subjektam lūgt atjaunot tiesvedību, kas pabeigta ar galīgu spriedumu, atsaucoties uz vēlāku attiecīgās dalībvalsts Konstitucionālās tiesas nolēmumu, ar kuru konstatēta tādas valsts tiesību normas vai tās interpretācijas neatbilstība Konstitūcijai vai citai augstāka juridiskā spēka tiesību normai, uz kuras pamata ir pasludināts šis spriedums, šī norma un šis princips neprasa, lai minētais tiesību aizsardzības līdzeklis būtu pieejams arī tādēļ, ka tiek norādīts uz Tiesas prejudiciālu nolēmumu par interpretāciju, kas pieņemts atbilstoši LESD 267. pantam, ja vien šāda Konstitucionālās tiesas nolēmuma konkrētās sekas attiecībā uz valsts tiesību normu vai tās interpretāciju, ar kuru ir pamatots minētais galīgais spriedums, tieši neizriet no šī nolēmuma.

2) Valsts tiesību atbilstīgas interpretācijas princips

ir jāinterpretē tādējādi, ka

valsts tiesai ir jāizvērtē, vai valsts tiesību norma, ar kuru ir noteikts ārkārtas tiesību aizsardzības līdzeklis, kas ļauj lietas dalībniekam lūgt ar galīgu spriedumu pabeigtas tiesvedības atjaunošanu, ja tam tiesību pārkāpuma dēļ bija liegta iespēja veikt procesuālas darbības, var tikt interpretēta plaši, tās piemērošanas jomā iekļaujot situāciju, kurā tiesa, kas ar galīgu aizmugurisku spriedumu ir apmierinājusi pārdevēja vai piegādātāja pieteikumu, kas pamatots ar līgumu, kurš ir noslēgts ar patērētāju, nav pēc savas ierosmes pārbaudījusi šī līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, neizpildot tai ar Padomes Direktīvu 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos uzliktos pienākumus, un kurā izrādās, ka procesuālie noteikumi, lai patērētājs varētu īstenot tiesības celt iebildumus pret šo aizmugurisko spriedumu, var radīt vērā ņemamu risku, ka patērētājs no tām atteiksies, un tādēļ neļauj nodrošināt to tiesību ievērošanu, kas viņam izriet no šīs direktīvas. Ja šāda plaša interpretācija nav iedomājama, ņemot vērā ierobežojumus, ko rada vispārējie tiesību principi un neiespējamība veikt interpretāciju *contra legem*, efektivitātes princips prasa, lai šo tiesību ievērošana tiktu nodrošināta šī aizmuguriskā sprieduma izpildes procedūrā vai vēlākā atsevišķā tiesvedībā.

[Paraksti]